

Genre: Roman
Titel: Rekviem över en bror
Författare: Emma Juslin
Omslag: Mika Tuominen
Förlag: Förlaget
Sidantal: 186

Joel Lehtonen, James Joyce, Thomas Bernhard och Karolina Ramqvist har alla skrivit en endagsroman. Nu får de sällskap av Emma Juslin. I hennes ”Rekviem över en bror” deltar vi i en begravningstjänst och det är under den som hela handlingen utspelar sig. En älskad bror, Vinnie, har begått självmord och medan gudstjänsten pågår minns systemen Vanja sitt och sin döde brors uppväxt och liv.

Boken börjar med att Vanja går på gravgården med sin son Frans. Han är rädd för zombies och undrar hur länge begravningen ska pågå redan innan den börjat. När den sedan är över och Vanja och sonen lämnat kapellet måste de passera gravarna igen. Frans ber mamman bära honom på förbi alla zombies. ”Såklart jag kan /.../ De kommer aldrig att fånga oss, jag lovar”, svarar Vanja.

I det löftet ryms all den kärlek och trygghet som Vanjas egen mamma inte förmådde ge henne och brodern Vinnie.

”Rekviem över en bror” är en fullödlig roman med omsorg om varje byggsten där form, innehåll och språk synkroniserar och bildar en helhet. Kapitlen har fått namn efter den katolska dödsmissans sju pelare och dess fjorton satser kompletterats med författarens egna anvisningar. Till exempel har det första kapitlet rubriken ”Introitus Requiem Aeternam: eller början på slutet” medan det fjärde lyder ”Offertorium Domine Jesu Christe eller Michael Jacksons comeback”.

Syskonen växer upp i ett mindre jordbrukshem i Nyland. Det är en dysfunktionell familj. Att pappa Erik stretar på för att få ihop till brödfödan hjälper inte när mamma Darja fördriver dagarna med att måla tavlor, glo på tv och dricka. Barnen visar hon föga intresse för, alkoholen och konsten är viktigare. Som tur är finns mormor Svetlana, krigsbarn från Ryssland, med sina historier om Samarkand. Det är hon som står för tryggheten tillsammans med pappan.

Mormoderns bakgrund väcker Vanjas historieintresse, hon vill veta mer om kriget och vad som hände släkten. Vanja är den som söker fakta, Vinnie den sköra drömmaren. Han ärver konstnärligheten från modern, men bekräftelsen som han längtar efter får han aldrig. Droger och ett destruktivt liv blir också hans arvedel.

Vanja tar tidigt på sig föräldraansvaret för brodern, hon skyddar honom som hon vaktar husets kattungar och plågas av skuld känslor när hon efter en simtur med brodern kommer hem och finner kattkorgen tom. Hon skulle aldrig ha lämnat kattungarna. Hon skulle ha gjort mer för Vinnie. Om hon bara hade gjort så eller så, om inte om hade funnits. Det är ett tungt ansvar och vi känner igen det från berättelser om barn till missbrukare.

Avståndet till modern markeras på flera sätt och bland annat genom att hon hela tiden omnämns vid sitt förnamn Darja. Det manifesteras också vid valet av bänkarna på begravningen: Vanja och sonen Frans sitter närmast kistan, Darja och mormodern bakom

dem.

Endagsromanen är en subgenre som kräver sin författare: nutid och dåtid ska vävas in i varandra och övergången från det ena till det andra ska vara sömlös. Emma Juslin lyckas med det, berättelsen flyter på och det känns aldrig krystat.

Det här är de stora känslornas bok, där kärlek, längtan, förlust och sorg rymms, allt berättat på ett stillsamt, vardagligt vis utan stora åthävor. Lyhört och respektfullt skildrar Emma Juslin syskonens uppväxt och livsval. Författaren är noga med detaljerna och har fingertoppskänsla för timing, hon lyckas överraska trots att hon inte kommer med någon ny information. Vi vet att Vinnie har begått självmord, vi känner Vanjas sorg och smärta. Men bokens crescendo blir sättet på vilket författaren knyter ihop säcken; hur hon beskriver dödsbudet som Vanja får av Darja via telefon, i kombination med prästens avslutande ”amen” efter gudstjänsten – det är det som får mig att rysa. Det är så bra, det är toppklass.

Emma Juslin har skrivit en roman som stannar kvar i minnet. ”Rekviem över en bror” berör på djupet.

Yvonne Granqvist